

een koerier die naar Batavia ging, konden meegeven. In die stukken be-
toogden zij omstandig dat men 'ernstig rekening (moest) houden' met de
mogelijkheid dat Duitsland 'een volledige overwinning' zou behalen
(kennelijk: na een geslaagde invasie in Engeland), dan wel dat er een com-
promisvrede zou komen in een situatie waarbij Nederland nog door Duits-
land bezet was. 'Het is', schreven zij, 'onze taak, er voor te zorgen dat ook
in het geval dat Duitsland op het Continent het overwicht behoudt, voor
een onafhankelijk Nederland, in dat raam van Duitse zeggenschap in
bepaalde aangelegenheden' (alsof er bij zodanige 'Duitse zeggenschap' nog
sprake zou zijn van 'een onafhankelijk Nederland'!), 'de sfeer zo gunstig
mogelijk . . . is. Tot het scheppen van deze sfeer kan in belangrijke mate
medewerken . . . het belang van Nederlands-Indië voor het 'nieuwe Europa'
- het 'nieuwe Europa': Jongejan en Boerstra waren wèl vlot geworden
in het hanteren van Duitse propagandatermen!

Hoe zij over de situatie dachten, drong in Tokio (waar de Nederlandse
gezant hun geen enkel tegenspel bood) tot de Britse ambassadeur door.
Deze waarschuwde het *Foreign Office* en de Britse consul-generaal in Batavia,
'that', zo stelde deze laatste op schrift¹,

*'General Boerstra and Mr. Jongejan are both strongly impregnated with anti-British
propaganda of German inspiration. Mr. Jongejan is particularly outspoken in his strong
disapproval of continuing the collaboration of the Dutch with the British in the war
effort. He maintains that under Hitler's New Order in Europe Holland will flourish
economically . . . It is, he maintains, important to persuade the Dutch officials in
Netherlands India to share these views.'*

En van deze twee propagandisten van de 'Nieuwe Orde' logeerde er in
Tokio één bij de eerste secretaris van de Nederlandse legatie! De Engelse
ambassadeur voelde er niets voor, hun eventueel gesprek met een afgezant
van het Indische gouvernement te bevorderen: hij nam zijn Amerikaanse
collega in de arm en het gevolg was dat aan Jongejan en Boerstra een visum
voor Manila geweigerd werd.

Als nieuwe ontmoetingsplaats werd (het door de Japanners bezette)
Sjanghai uitgekozen en daar konden Jongejan en Boerstra in de eerste
dagen van januari '41 langdurig spreken met Idenburg; deze laatste had, om
een 'tweede man' bij de gesprekken te hebben, uit Batavia een andere hoge
ambtenaar meegenomen, J. Ramaer. Jongejan en Boerstra lichtten hun
memoranda uitgebreid toe, gaven antwoord op de door Steenberghe

¹ Tekst van zijn *aide-mémoire* d.d. 26 dec. 1940: a.v., p. 310.